

Research Paper

Exploration of Endogenous Integrated Pattern for Community Oriented in Regional Development Case Study: Regional Development Plan of Selseleh

Hedayat Darvishi^{1*}, Shiva Moradi², Tina Ehterami³, Abdolreza Roknodin Eftekhari⁴

1. Expert of planning and budget organization, Ph.D. of Geography & Spatial Planning, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

2. Expert of planning and budget organization, Ph.D. of Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran.

3. Expert at Planning and Budget Organization, M.S in Industrial Engineering, Kharazmi University, Tehran, Iran.

4. Professor of Geography and Rural Planning, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

Received: 14 February 2021

Accepted: 4 June 2021

PP: 141-156

Use your device to scan and
read the article online

Keywords:

Exploration, Endogenous pattern, Regional Development, Grounded Theory Method, Selseleh Plan

Abstract

Regional development is a multi-dimensional event that has been affected by many factors and components. This event can have a plenty outcome at different territorial and sectorial dimension. As a developmental - practical research, the objectives of the present article is analyzing the integrated endogenous model of regional development and on the other hand is the exploration of factors (causal causes), strategies and consequences of the explored model. Moreover, according to the methodology of this study is based on inductive approach and qualitative analysis of data with usage of data gathering tools such as questionnaire, interview, observation, and it contains one hundred and eleven codes, thirteen concepts and four categories with use of open, axial and optional coding. The result of this study shows that fundamental phenomenon of pattern exploration and analyzed regional balancing of Selseleh plan, contain integrated development patterning and its localization. This phenomenon is national and regional spatial reflection will, in this regard integrated development patterning and its factor with adapting empower spatial strategy of local workforce leads to place-spatial evolution in society, economy, framework and institutional different aspect.

Citation: Darvishi, H; T Moradi, Sh; Ehterami, T; Exploration of Endogenous Integrated Pattern for Community Oriented in Regional Development Case Study: Regional Development Plan of Selseleh, Journal of Regional Planning, Vol 12, No 48, PP: 141-156.

DOI: 10.30495/JZPM.2021.25780.3722

DOR: 20.1001.1.22516735.1401.12.48.10.4

***Corresponding author:** Hedayat Darvishi

Address: Tehran, Baharestan, Planning and Budget Organization ,Sector Planning, Monitoring and spatial Planning

Tell: +989190741025

Email: hedayat_4@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

The main purpose of this study is to investigate the integrated endogenous model of the people of the Selseleh (Alashtar) plan resulting from the contextual, causal, intervening conditions in which the causal factors or on the one hand, and on the other hand, the success or failure of the regional development model along with its various strategies and consequences has been examined simultaneously. "Selseleh Regional Development Plan" has been one of the few development plans in Iran which Unfortunately, so far, decision-makers, decision-makers and implementers of development in general and regional development implementers in particular, as well as in scientific and academic circles to rethink and analyze the causes and factors, phenomena, consequences, strategies and executive strategies, as well as the achievements and results of the project have not been emphasized in an integrated manner. Therefore, this research has dealt with the issue in terms of methodology and theory that; Why such an event (regional development of the Selseleh) in the context of that period (geographical conditions of the 50s decades) and according to the adoption of different strategies cause desirable spatial consequences in various environmental, social, economic, ecological dimensions.

Methodology

This research is an exploratory research that has been done by using the grounded theory research method, for analyzing the regional development model of the Selseleh plan. Documentary and field method (interview) was used to collect data. In this way, according to the library documents, the information and data required for the project are collected and then to explore the experimental data that were collected using direct observation and in-depth interview technique. Then, by inductive method (inference of theory from data), the regional development model of the Selseleh plan has been presented. The study population of this study includes 10 experts and thematic experts and 15 local informants (those who were present and involved during the implementation of the project). Purposeful sampling was used to select the studied samples. Data analysis was

performed using open, axial and selective three-step coding from MAXQDA software.

Results and Discussion

Analysis of model architecture (causal conditions, phenomena, strategies and consequences) at abstract-thought levels and field-documentary analyzes on the one hand and the comparison and adaptation of the findings of these two levels shows the fact that at the abstract level - thought; Capacity-building opportunities, policy integration, pivotal participation and localization of development, the balance of ecosystem-based regions and contextual conditions as components and parts of the architecture of the endogenous integrated model of the people have been explored. The analyzed data show that in the field-documentary analysis, national-regional determination in order to spatial development, the causal condition of the model architecture, "endogenous development of the people" as the central category and focus of the model, environmental context and the spatial empowerment of local forces as agents and agents of the project has been adopted as a strategy and the transformational spatial transformation has been explored as a consequence of the formation of an integrated endogenous model of non-governmental organizations in regional development.

Conclusion

Analysis and refinement of codes extracted from data collection methods indicate the fact that 128 codes were extracted in different stages of open, axial and selective coding. According to the thematic classification in different stages of pattern exploration such as; Causes, Phenomena, Strategy, Consequence, 29 codes including concepts and categories in the category of causal causes, 24 codes in the coding stage of the pattern phenomenon, 39 codes in the coding stage of pattern strategies and 36 codes in the coding stage of the consequences were extracted. In addition, at the ideological and theoretical levels, the unified and endogenous model of regional development as a focal point has 3 categories in causal causes, 4 categories in strategy, and 2 categories in consequence. In addition, the core is Pattern architecture has 5 categories.

واکاوی الگوی یکپارچه درون‌زای مردم نهاد در توسعه منطقه‌ای (مورد مطالعه: طرح توسعه منطقه‌ای سلسله‌الشترا)

هدایت درویشی^{۱*}، شیوا مرادی^۲، تینا احترامی^۳، عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری^۴

۱. کارشناس سازمان برنامه و بودجه کشور و دکتری جغرافیا و آمایش سرزمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
۲. کارشناس سازمان برنامه و بودجه کشور و دکتری کارآفرینی گروه کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
۳. کارشناس سازمان برنامه و بودجه کشور و کارشناسی ارشد مهندسی صنایع، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
۴. استاد، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

چکیده

توسعه منطقه‌ای به عنوان یک رخداد علمی چندبعدی، معلول عوامل و مولفه‌های است که این رخداد به همراه علل و عوامل آن، پیامدهای مطلوبی را در ابعاد مختلف قلمرویی، بخشی و سازمانی به همراه داشته است. با توجه به توسعه‌های - کاربردی بودن اهداف نوشتار حاضر، واکاوی الگوی یکپارچه درون‌زای مردم نهاد توسعه منطقه‌ای از یک سو و از دیگر سو، کاوش عوامل (موجبات علی)، راهبردها و پیامدهای بکارگیری الگوی کاوش شده، مورد نظر این پژوهش است. افزون بر این، با توجه به روش‌شناسی به‌کار گرفته شده مبتنی بر رویکرد استقرایی و تحلیل کیفی برخاسته از داده‌ها (برپایه) از ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل مشاهده و مصاحبه بهره‌گیری شده است. متناسب با روش‌شناسی پژوهش، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، تعداد ده نفر از خبرگان و پانزده نفر از مطلعین محلی به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که پدیده اصلی الگوی توسعه منطقه‌ای واکاوی شده طرح سلسله، شامل الگوسازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن (توسعه درون‌زای مردم نهاد) است که این پدیده، تجلی عینی و فضایی عزم ملی و منطقه‌ای در راستای فضایی نمودن توسعه منطقه‌ای می‌باشد که با بسترسازی محیطی و اتخاذ راهبرد و مداخله در توانمندسازی فضایی نیروهای محلی به‌عنوان کارگزاران و عاملان طرح منجر به تغییرات فضایی دگرگون ساز منطقه‌ای در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و اکولوژیکی و نهادی به‌عنوان پیامد به‌کارگیری چنین الگوی از توسعه و توازن منطقه‌ای در محدوده طرح شده است. افزون بر این، واکاوی و تطابق محتوایی و رویه‌ای اجزاء و نتایج معماری الگو یکپارچه درون‌زای توسعه منطقه‌ای مبتنی بر مبانی اندیشه‌ای و تحلیل میدانی - اسنادی نشان می‌دهد که شرایط علی، پدیده، راهبردها و پیامدهای الگوی یکپارچه درون‌زای توسعه منطقه‌ای دارای همسویی و همخوانی می‌باشند.

تاریخ دریافت: ۲۶ بهمن ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۱۴ خرداد ۱۴۰۰

شماره صفحات: ۱۴۱-۱۵۶

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

واکاوی الگوی یکپارچه درون‌زای مردم نهاد، توسعه منطقه‌ای، سلسله‌الشترا

استاد: درویشی، هدایت؛ مرادی، شیوا؛ احترامی، تینا؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۴۰۱): واکاوی الگوی یکپارچه درون‌زای مردم نهاد در توسعه منطقه‌ای (مورد مطالعه: طرح توسعه منطقه‌ای سلسله‌الشترا)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۱۲، شماره ۴۸، مردودشت: صص ۱۴۱-۱۵۶.

DOI: 10.30495/JZPM.2021.25780.3722

DOR: 20.1001.1.22516735.1401.12.48.10.4

* نویسنده مسئول: هدایت درویشی

نشانی: تهران، بهارستان، سازمان برنامه و بودجه کشور، امور برنامه‌ریزی، نظارت و آمایش سرزمین.

تلفن: ۰۹۱۹۰۷۴۱۰۲۵

پست الکترونیکی: hedayat_4@yahoo.com

مقدمه

توسعه را به همراه داشته و اثرات و پیامدهای مطلوبی در ابعاد قلمرویی، بخشی و سازمانی و اجتماعات محلی را پدیدار خواهد ساخت. در همین چارچوب، نظریه توسعه قلمرویی^۱ بر ایده کارگزاران توسعه و نه طبقات اجتماعی تأکید دارد و آنها را عوامل تغییر و توسعه منطقه‌ای و نوآوری‌های محلی می‌داند. نظریه توسعه درون‌زا در پی بازیابی این ایده و تلفیق آن با رهبری و یادگیری اجتماعی است (شریف زادگان و ملک پور، ۱۳۹۷) و بر محلی‌سازی^۲ (همو، ۱۳۹۷) زمینه‌گرا بودن و عملگرا بودن توجه می‌کند. (Louis ۰۶: 20: 21). در این راستا، یکی از مهمترین عواملی که بر ساختار و کارکرد عرصه‌های فضایی-در ابعاد محیطی، اجتماعی-اقتصادی و کالبدی، اثر گذاشته و باعث تفاوت در کیفیت زندگی مردم و کیفیت محیطی-فضایی مناطق مختلف شده است، طرح‌های توسعه‌ای است (درویشی، ۱۳۸۹: ۱۴) که با الهام از نظریات مختلف و با اهداف متفاوتی به اجرا درمی‌آیند. واضح است این طرح‌های توسعه‌ای هنگامی می‌تواند اثربخش باشد که با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های درونی مناطق، نقش‌پذیری و مشارکت ذی‌نفعان و آمادگی نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط برای پذیرش واگذاری این نقش را داشته باشد تا زمینه‌های عینی و سازمانی نقش و مشارکت مردمی فراهم گردد (سعیدی، ۱۳۸۸: ۳۶) در حوزه اندیشه توسعه منطقه‌ای؛ رویکردها، نظریات و مدل‌های متعددی طرح گردیده که هر کدام در چارچوب اصولی خود بر الگویی خاص تأکید داشته است^۳ یکی از معدود تجارب توسعه منطقه‌ای بوم آورد و متناسب با شرایط مکانی طرح توسعه منطقه‌ای سلسله است؛ فلسفه و مأموریت اصلی طرح آن بوده که به آزمون و تجربه‌ای اصیل و بدیع در جهت توسعه توازن منطقه‌ای منطقه دست یازد و زمینه دستیابی به جامعه‌ای حاکم بر سرنوشت خویش را از طریق مشارکت و نقش‌پذیری در روند توسعه فراهم آورد در این راه آنچه بسیار قابل تامل و تفکر است دستیابی به مکانیزم‌های صحیح جلب مشارکت است که به جای تحمیل بر همدلی و به جای بیگانگی بر آگاهی استوار است (طرح توسعه منطقه‌ای سلسله، ۱۳۵۳: ۱۱) بدیهی است که اثرات توسعه‌ای و اجرایی طرح‌ها و اقدامات عملی-طرح توسعه منطقه‌ای سلسله-زمانی که با مشارکت راستین و آگاهی بخشی و توانمندسازی

هدف اصلی این پژوهش، واکاوی الگوی یکپارچه درون‌زای مردم نهاد طرح سلسله (الشر)، برآمده از شرایط زمینه‌ای، علی، مداخله‌گر می‌باشد که در آن عوامل و موجبات علی یا به عبارت دیگر چرایی رخداد مساله یا پدیده را از یک سو و از سوی دیگر موفقیت یا شکست الگوی توسعه منطقه‌ای (پدیده) به همراه راهبردها و پیامدهای مختلف آن را هم‌زمان مورد بررسی قرار گرفته است. در دهه ۱۳۵۰ با توجه به مسایل و معضلات جوامع روستایی ایران در بخش‌های تولیدی، آموزشی، بهداشتی، عمرانی و آبادانی، ضرورت طراحی و آزمون الگویی یکپارچه درون‌زای منطقه‌ای منطبق بر شرایط خاص ایران بیش از پیش احساس شده است. ضرورت چنین الگویی از آن حیث می‌باشد که با دست‌یازیدن به آن ضمن چاره‌جویی و حل چالش‌های جوامع روستایی با اندکی تغییر بتوان آن را برای دیگر جوامع روستایی به‌کار گرفت. در همین چارچوب، طراحی و آزمون الگویی منطقه‌ای و در قلمرو فضایی مشخص که قابل تعمیم به جوامع روستایی دیگر باشد ضرورتی اجتناب‌ناپذیر تلقی شده است با توجه به این مهم قلمرو مکانی طرح توسعه منطقه‌ای سلسله که در برگزیده محدوده‌بخش‌های؛ سلسله، دلفان و چغلودی بوده و با چالش و معضلات روستایی زیادی همراه بوده است انتخاب گردید. در همین چارچوب، توسعه به عنوان یک مقوله سرزمینی و فضا مینا می‌باشد و الزاماً یک مقوله بخشی نمی‌باشد. این مقوله یکی از اهداف اصلی سیاست‌های توسعه‌ای است که رویکردی یکپارچه برای تعریف و اندازه‌گیری آن وجود ندارد (Dufhodx Jakub Strakaa, 2014: 11) افزون بر این، اصول و چارچوب یکپارچگی در توسعه-توسعه منطقه‌ای فضا مندم شده- در برگزیده ابعاد بخشی، قلمرویی و سازمانی^۴ است (Sue Kidd, 2007: 8) که مادامی که با اصل درون‌زایی، همراهی و همگامی کنش‌گران محلی و بومی (Stimson et al. 2002: 277)، به کارگیری پتانسیل‌های توسعه موجود در درون قلمرو (Vazquez-Barquero, 2002: 12)، ابعاد هنجارین توسعه (Nordhaus, 2002: 14)، مشارکت اجتماعات محلی در مدیریت و کنترل ابتکارات و توافق در مورد اهداف و استراتژی‌های توسعه‌ای و تکامل نهادها همراه گردد (Antonio Vazquez-Barquero et al. 2015: 16) تخصیص مناسب فضای

1Organizational
2Territorial Development
3Localization
4Functional

درون‌زای مردم نهاد در توسعه منطقه‌ای بایستی دارای معماری الگو(اصول، چارچوب، فرآیندها)، اجرای معماری(مدیریت الگو) و پایش و ارزیابی معماری باشد تا بتواند زمینه توسعه فضایی یکپارچه را فراهم کند. بنابراین هر الگویی به مثابه یک نظام دارای سه‌بخش است و عبارتند از:

* برنامه‌ریزی و طراحی الگو(معماری): این‌بخش در برگیرنده اصول، چارچوب و فرآیند است

* مدیریت‌کردن الگو(اجرای معماری) و

* پایش و ارزیابی(معماری و اجرای معماری) الگو(افتخاری، ۱۳۹۴: ۲۶)

لذا با توجه به اینکه تاکنون کمتر الگوی زمینه‌ای واکاوی شده است، ضرورت ارایه چنین الگوی اجتناب‌ناپذیر می‌باشد از این روی، سوال راهبردی پژوهش این است که ویژگی‌های معماری الگوی یکپارچه درون‌زا توسعه منطقه‌ای چگونه است؟

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

طرح توسعه منطقه‌ای سلسله(الشر)، از جمله طرح‌های توسعه‌ای است که در سال ۱۳۵۲ یعنی سال‌های آغازین ظهور و بروز رهیافت‌های جدید توسعه، مطالعه و طی سال‌های بعد اجرا شد. در شهریور ۱۳۵۲ دولت ایران با توجه به مشکلات ناشی از یک بعدی بودن بیشتر برنامه‌های توسعه روستاها، تمرکز آن‌ها بر توسعه اقتصادی و کاربرد روش‌های تصمیم‌گیری‌های متمرکز و از بالا به پایین، بر آن شد که طرح توسعه همه جانبه‌ای را به اجرا گذارد. به‌صورت مشخص در زمستان سال ۱۳۵۲ به‌دستور نخست وزیر وقت (امیرعباس هویدا) پیشنهاد شد که با توجه به ضرورت بازسازی و تلاش در راه اعتلای مادی و معنوی جامعه روستایی، یک طرح توسعه جامع و همگون منطقه‌ای زیر نظر ایشان اجرا گردد. بدین ترتیب مجید رهنما، به‌عنوان طراح و مجری پس از تصویب کلیت طرح، مأمور گردید تا با همکاری گروهی، منطقه مورد نظر را با ذکر قیودی انتخاب نمایند. این منطقه می‌بایست از حیث اقتصادی نه زیاد پیش پا افتاده و غنی باشد و نه بسیار فقیر و صعب الوصول و بر روی هم دارای امکانات بالقوه مساعدی برای رشد و توسعه باشد و نیز با مسائل خاص سیاسی، اجتماعی و مذهبی روبه‌رو نباشد. بدین ترتیب در بهار ۱۳۵۳ سه بخش سلسله(الشر)، دلفان (نورآباد)، چغلوئندی در استان لرستان شناسایی شدند. از پاییز همان سال

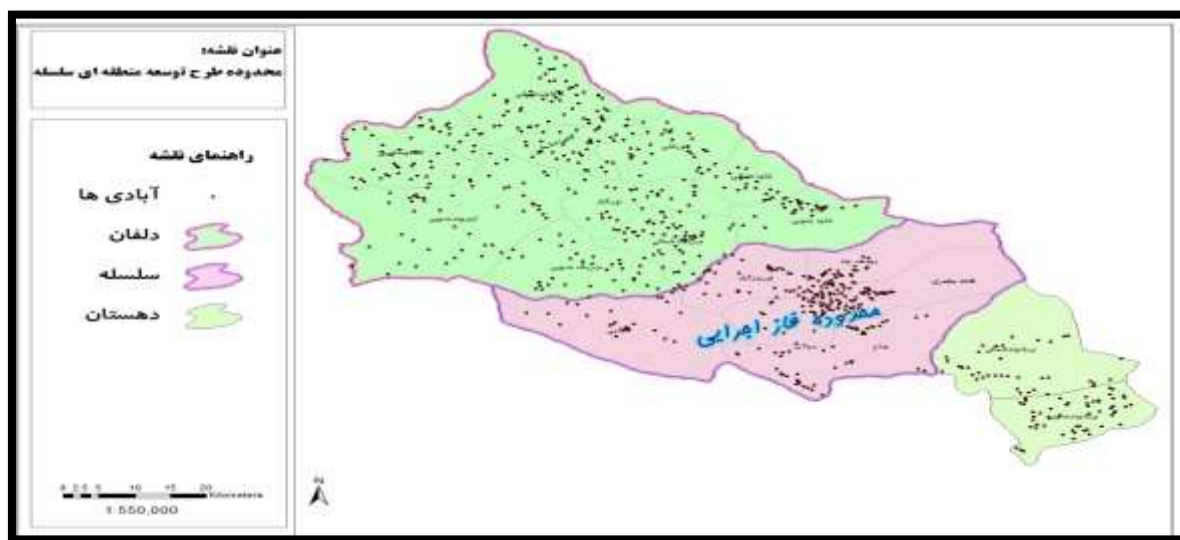
ذی‌نفعان و ظرفیت‌سازی همراه گردد باعث ارتقای کیفیت زندگی و سپس تجلی فضایی آن یعنی کیفیت فضایی (جغرافیایی) می‌شود و پیامدهای فضایی مطلوبی در ابعاد مختلف پیوندهای فضایی نظیر ارتقاء جریان کیفیت خدمات بهداشتی، آموزشی(اجرای سه بعدی شدن)، ارتباطات، مسکن و بهسازی محیط زیست، خلق نوآوری‌های بومی و محلی و ایجاد طرح‌های اشتغالزا و... در عرصه سرزمینی را در بر خواهد داشت. «طرح توسعه منطقه‌ای سلسله» یکی از معدود طرح‌های توسعه‌ای در ایران بوده است که شوربختانه تاکنون، تصمیم‌سازان، تصمیم‌گیران و مجریان امر توسعه به‌طور عام و مجریان توسعه منطقه‌ای بصورت اخص و همچنین در محافل علمی و دانشگاهی بر بازاندیشی و واکاوی علل و عوامل، پدیده(منظور طرح توسعه منطقه‌ای سلسله)، پیامدها، راهبرد و راهکارهای اجرایی و همچنین دستاوردها و نتایج طرح توسعه منطقه‌ای سلسله به‌صورت یکپارچه و سیستمی تأکید نداشته است. در همین راستا و با توجه به این‌که تاکنون در زمینه واکاوی الگوی توسعه و توازن منطقه‌ای که برآمده از شرایط زمینه‌ای باشد که در آن عوامل و موجبات علی یا به عبارت دیگر چرایی رخداد مساله یا پدیده را از یک سو و از سوی دیگر موفقیت یا شکست الگوی توسعه منطقه‌ای(پدیده) به همراه راهبردها و پیامدهای مختلف آن را هم‌زمان بررسی کرده با شد مطالعات کمتری وجود دارد. بنابراین این پژوهش از حیث روش‌شناسی و نظری به این موضوع پرداخته است که؛ چرا و به چه علت چنین رخدادی (توسعه منطقه‌ای سلسله) در شرایط زمینه‌ای آن(شرایط جغرافیایی سلسله دهه ۵۰) و با توجه به اتخاذ راهبردهای مختلف سبب‌ساز پیامدهای فضایی مطلوبی در ابعاد مختلف محیطی، اجتماعی، اقتصادی، اکولوژیک و کالبدی شده است.

مطابق با اهداف و مأموریت طرح توسعه منطقه‌ای سلسله و برابر با واکاوی اسناد و مطالعات انجام شده، ازجمله دلایل انتخاب محدوده مورد مطالعه؛ داشتن ویژگی‌های نظیر، تنوع ساختاراجتماعی-اقتصادی، قرارگیری در محدوده زاگرس، میزان توسعه یافتگی متوسط در منطقه است که با توجه به ویژگی‌های مذکور، گستره محدوده مورد مطالعه شامل، بخش‌های از استان لرستان نظیر؛ دلفان، سلسله و چغلوئندی بوده است. افزون بر این، در فاز اول و از بین بخش‌های مذکور، بخش سلسله " بصورت پایلوت اجرایی و عملیاتی شده است. با این توصیف، الگوی یکپارچه

^۱ -منظور از سه بعدی شدن برنامه ریزی آموزشی است که در آن سه گروه از مردم تحت عنوان بهروز، مروج و معلم که به هر سه آنها نام "مردم یاران" داده شده است آموزش داده می‌شد و به عنوان کادرهای آموزشی به روستاهای منقطه فرستاده می‌شدند. ضمناً ک. به: طرح توسعه منطقه ای سلسله، مرکز مطالعات توسعه دروز، ۱۳۵۳

توسعه ابداعی، در صورت موفقیت با در نظر گرفتن انعطاف‌پذیری کامل و هماهنگی با شرایط متفاوت انسانی و محیطی در مناطق مشابه به اجرا درآید. این طرح بنا به گفته طراحان آن «با الهام از فلسفه و اصول انسان‌گرایی علمی و به‌منظور دست‌یابی به جامعه‌ای حاکم بر سرنوشت خویش به تغییر شیوه برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری با تعریف توسعه به‌عنوان فرایندی متکی به خود، درون‌زا، یکپارچه و موزون» با اختیارات ویژه در استان لرستان شروع به کار کرد که بر مشارکت مردمی در اجرای طرح تأکید داشت. طرح طی دوره‌ای حد فاصل سال ۱۳۵۳ تا انقلاب ۱۳۵۷ در منطقه، به اجرا گذاشته و با آثار نرم‌افزاری) تغییر نگرش فردی- اجتماعی روستاییان منطقه) و سخت‌افزاری) کالبدی- فضایی در زمینه‌های بهداشت، آموزش و عمران) همراه شد. با این‌که طرح توسعه منطقه‌ای سلسله، یکی از مهم‌ترین طرح‌های توسعه‌ای قبل و حتی بعد از انقلاب بوده، اما متأسفانه تا به حال ناشناخته مانده است.

گروهی مرکب از دو پزشک، دو مهندس کشاورزی، یک جامعه‌شناس و چند تن دستیار امور آموزشی به محل اعزام شدند و کار خود را آغاز کردند. در نهایت تیم علمی از بین گزینه‌ها، بخش سلسله (الشتر) واقع در منطقه لک زبان استان لرستان را به مرحله آزمایش و اجرا گذاشتند. این منطقه، در شمال استان لرستان قرار دارد و داری سه نقطه شهری الشتر، فیروزآباد و کاکا رضا است. در سال تهیه و اجرای طرح یکی از بخش‌های شهرستان خرم‌آباد مرکز استان لرستان بوده است. مردم شهرستان لک زبان هستند. مطابق سرشماری عمومی سال ۱۳۵۲، شمار خانوارهای بخش الشتر ۷۴۰۰ و بعد متوسط خانوار ۵/۷۸ بوده است. به‌عبارت دیگر کل بخش الشتر و شهرستان سلسله فعلی ۴۲۷۷۲ نفر جمعیت داشته است. هدف این طرح تدوین و کاربرد سیاست‌ها و راه‌کارهایی بود که با در برگرفتن همه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و با بهره‌برداری کامل از نیروهای انسانی، منابع محیطی و امکانات اقتصادی موجود، پیشرفتی درون‌زا و پایدار را در منطقه فراهم کند. هدف بزرگ‌تر آن بود که الگوی

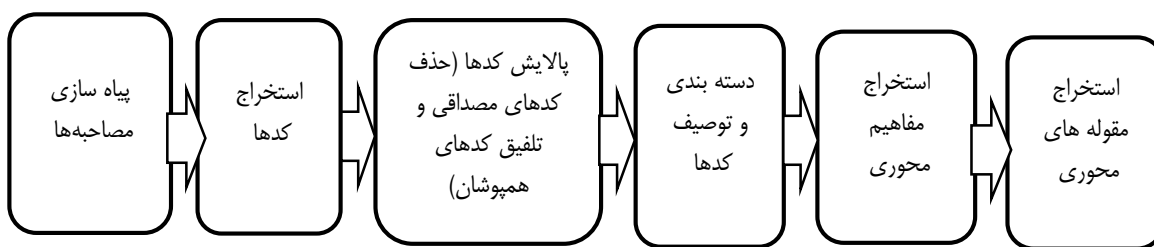
شکل شماره ۱- محدوده سازمان فضایی منطقه مورد مطالعه در طرح سلسله (ماخذ: نگارنگان، ۱۳۹۹)

عمیق گردآوری شد، می‌پردازد. سپس با شیوه استقرایی (استنتاج نظریه از داده‌ها) الگوی توسعه منطقه‌ای طرح سلسله ارائه شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل، ۱۰ نفر خبرگان و متخصصان موضوعی و ۱۵ مطلعین محلی (کسانی که در زمان اجرای طرح حضور و مشارکت داشته‌اند) می‌باشد. برای انتخاب نمونه‌های مورد مطالعه از نمونه‌گیری مبتنی هدفمند استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها یا استفاده از کدگذاری سه مرحله‌ای باز، محوری و انتخابی و از نرم افزار MAXQDA انجام شده است. با این

مواد و روش تحقیق

این تحقیق از نوع تحقیقات اکتشافی است که با استفاده از روش تحقیق برپایه به واکاوی الگوی توسعه منطقه‌ای طرح سلسله و پیامدهای فضایی آن پرداخته شده است. برای گردآوری داده‌ها از روش اسنادی و میدانی (مصاحبه) استفاده شده است. به این ترتیب که ابتدا با توجه به اسناد کتابخانه‌ای اطلاعات و داده‌های مورد نیاز در خصوص طرح مذکور جمع‌آوری شده و در ادامه به کاوش در داده‌های تجربی که با استفاده از مشاهده مستقیم و تکنیک مصاحبه

توصیف، روند تحلیل و تقلیل گزاره‌های پژوهش به شرح نمودار زیر است:

شکل شماره ۲- فرآیند تحلیل داده‌ها

۱۳۹۴: ۴۲) افزون بر این در رویکرد یکپارچه بر یکپارچگی سیاستی (Stead & Meijers, 2009: 16)، قلمرویی، سازمانی، بخشی (kidd, 2007: 4) و در رویکرد درون‌زایی توسعه منطقه‌ای بر عواملی نظیر بالفعل درآوردن منابع محلی (به نقل از افتخاری، 20، Mantino)، بسیج منابع درونی، روابط علی پایین به بالا، نظارت و کنترل مردم بر تصمیمات (شریف زادگان و همکاران، ۱۹: ۱۳۹۴) و توزیع و تخصیص منصفانه منابع و فضای توسعه مبتنی بر قابلیت‌های توسعه‌ای در مقابل توزیع برابر تاکید دارد (جدول شماره ۱).

بحث و یافته‌های تحقیق

الف) واکاوی معماری الگو(شرایط علی، پدیده، راهبردها و پیامدها) رویکرد درون‌زای یکپارچه و نهادی مبتنی بر مبانی اندیشه‌ای
 واکاوی اسناد و پژوهش‌های انجام شده در خصوص رویکرد درون‌زای یکپارچه و نهادی نشان داده است، رویکرد نهادی بر عوامل درونی، حکمروایی منطقه‌ای و تقویت نهادهای (رسمی و غیررسمی) منطقه‌ای و محلی، فرصت‌سازی متناسب با قابلیت (آمارتیا سن، ۱۳۹۵: ۶۳) به عنوان پیش برنده‌های اصلی توسعه منطقه‌ای تاکید دارد (سازمان برنامه و بودجه کشور،

جدول شماره ۱: واکاوی معماری الگو(شرایط علی، پدیده، راهبردها و پیامدها) رویکرد درون‌زای یکپارچه و نهادی

مؤلفه / معیار	اجزاء معماری الگو	
فرصت‌سازی متناسب با قابلیت	شرایط علی	معماری الگو
واکنش به نظریه‌های برون‌زا و نظریه جهانی شدن		
الحاقی بعد هنجارین به توسعه منطقه‌ای		
یکپارچگی سیاستی	پدیده	
الگوی یکپارچه درون‌زای مردم نهاد		
یکپارچگی قلمرویی		
یکپارچگی بخشی		
یکپارچگی سازمانی	راهبردها	
مشارکت محوری و محلی‌سازی توسعه		
نوآوری‌های محلی و کنترل محلی توسعه		
توزیع و تخصیص منصفانه منابع و فضای توسعه مبتنی بر قابلیت‌های توسعه‌ای در مقابل توزیع برابر		
زمینه‌سازی حکمروایی شایسته منطقه‌ای و محلی		پیامدها
تعادل منطقه‌ای مبتنی بر بوم و شرایط زمینه‌ای		
کشف مزیت، قابلیت‌ها، خلاقیت‌های منطقه‌ای		

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

ب) واکاوی معماری الگو(شرایط علی، پدیده، راهبردها و پیامدها) مبتنی بر تحلیل‌های میدانی و اسنادی

تجزیه و تحلیل داده‌ها بیانگر این واقعیت است که در مجموع ۲۵۳ کد از داده‌های گردآوری شده استخراج گردید، با توجه همپوشانی برخی از گزاره‌ها، از مجموع گزاره‌های استخراج شده ۱۲۸ کد احصاء گردیده که بعد از فروگاهی از مجموع کدهای استخراج شده ۱۳ مفهوم شکل گرفت و از مجموع مفاهیم شکل گرفته، ۴ مقوله واکاوی شده است، سپس مقولات برساخته از مفاهیم در الگوی برپایه GTM جانمایی شده است. در این راستا، براساس مدل برپایه، بخش‌های الگوی یکپارچه درون‌زای واکاوی شده شامل؛ موجبات علی، پدیده الگو، استراتژی و پیامدها می‌باشد که جهت مشخص شدن هر کدام از بخش‌های یاده شده، مراحل به شرح ذیل مشخص گردید:

شرایط علی: عزم ملی - منطقه‌ای در راستای مکانی فضایی کردن توسعه

«عزم ملی- منطقه‌ای در راستای مکانی کردن توسعه» سبب «الگوسازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن (توسعه درون‌زای مردم نهاد)» می‌باشد. روند تقلیل و فروکاستن گزاره‌ها به این شکل می‌باشد که در این مرحله ۲۶ گزاره از اسناد، مصاحبه و مشاهده‌ها استخراج گردید که این گزاره‌ها تبدیل به دو مفهوم «حرکت توسعه‌ای خلاف جهت» و «سرشت فضایی منطقه (پارداوکس تضادفرصت و نبود تغییر)» شده است و مفاهیم برساخته نیز در قالب مقوله محوری «عزم ملی- منطقه‌ای در راستای فضایی کردن توسعه» شکل داده شده است (جدول شماره ۲).

از واکاوی اسناد و مصاحبه که ذکر آن رفت کد " اعتقاد به قضا و محافظه کاری در کنار تغییر و تحول " استخراج گردیده که نهایتاً این کد و کدهای دیگر مفهوم " پارداوکس تضادفرصت و نبود تغییر " را تشکیل داده است (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲: جریان تقلیل داده‌ها (کدسازی، مفهوم‌سازی مقوله‌بندی در مرحله کاوش موجبات علی

فرآیند مقوله‌سازی (موجبات علی)			
مقوله	مفهوم	کد	مصادق
عزم ملی- منطقه‌ای در راستای فضایی کردن توسعه	حرکت توسعه‌ای خلاف جهت	کدهای مربوط به موجبات علی: (عزم ملی برای تغییر در توسعه سنتی، درگیری متولیان توسعه در خصوص اشتغال، اعتقاد به توسعه و تغییر و تحول، هم‌زمانی، ناتوانی در استفاده از منابع، فکر کردن قبل از عمل، آمادگی اذهان برای توسعه)	کد " اعتقاد به قضا و محافظه کاری در کنار تغییر و تحول " با برخی کدهای دیگر مفهوم " پارداوکس تضادفرصت و نبودتغییر " را تشکیل داده است و این مفهوم به همراه مفهوم " حرکت توسعه‌ای خلاف جهت"، مقوله محوری که همان موجبات علی می‌باشد را تشکیل داده است.
	سرشت فضایی منطقه (پارداوکس تضادفرصت و نبود تغییر)	(توسعه نیافتگی زمینه‌ای، محافظه کاری در کنار تغییر و تحول، برآوردن منافع آنی، حداقل ناامنی، پیوندهم افزا، بهداشت حداقلی، تورم نه چندان زیاد، محرومیت مطلق قبل از طرح، اعتقاد به قضا و قدر حداکثری، حداقل شرایط برای اجرایی شدن طرح (حداقل پیش شرط ها)، درونی زایی کردن توسعه و اقدامات، مهیا بودن شرایط آموزشی)	
۱ مقوله	۲ مفهوم	۲۶ کد	

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

در واکاوی اسناد و مصاحبه با افراد محلی آمده است که نام، "طرح توسعه منطقه ای سلسله" با مهری منقش به مجسمه باستانی لرستان که در آن دو بزیایستاده که به نشانه همدلی و مشارکت، دست به دست هم داده‌اند و قاصدکی در میان دو شاخ بز، به نشانه پیام‌رسانی توسعه وجود دارد نام‌گذاری شده است. از واکاوی اسناد و مصاحبه که ذکر آن رفت کد "بهره‌گیری از نمادها و اسطوره‌های محلی" استخراج گردیده که نهایتاً این کد و کدهای دیگر مفهوم "محلی کردن توسعه" را تشکیل داده است (جدول شماره ۳).

مقوله محوری یا پدیده: الگو سازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن (توسعه درون‌زای مردم نهاد)
مقوله محوری این پژوهش عبارت است از «الگو سازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن (توسعه درون‌زای مردم نهاد)» این مقوله، هسته کانونی، بخش‌های پژوهش، نظیر موجبات علی، راهبردها و پیامدهای پژوهش است. روند تقلیل داده و گزاره‌ها به این شکل می‌باشد که در این مرحله ۲۰ گزاره استخراج گردید که این گزاره‌ها تبدیل به سه مفهوم «توسعه از پایین به بالا»، «محلی کردن توسعه» و «خوداتکایی چند بعدی» شده است و مفاهیم بر ساخته نیز در قالب مقوله محوری شکل داده شده است. (جدول شماره ۳)

جدول شماره ۳: جریان تقلیل داده‌ها (کدسازی، مفهوم‌سازی مقوله‌بندی در مرحله کاوش پدیده)

فرآیند مقوله‌سازی (مقوله محوری)			
مقوله	مفهوم	کد	مصادق
الگوسازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن (توسعه درون‌زای مردم نهاد)	توسعه از پایین به بالا	کدهای مربوط به مقوله محوری: (تغییر توسعه‌ای تغییر رویکرد به مشارکتی، تمیم‌پذیری طرح، تعامل و پیوند دوسویه بین مردم و طرح، بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی مردم) (بی‌نیازی مردم از طرح، بیداری و روشنگری مردم، بهره‌گیری از اسطوره و نمادهای محلی، شخصیت پروری، بازآفرینی نیروهای محلی، خودجوش بودن حرکت‌های توسعه، ظرفیت‌سنجی محلی) (اتکا، به منابع منطقه، رهایی از وابستگی اساسی، توسعه خود آفرین و مطلوب، چند بعدی بودن توسعه و چند بعدی بودن انسان، انسانی بودن طرح سلسله، محوریت همه اقسام محور، همگانی بودن و در برگیری چند بعدی توسعه، استمرار طرح با حضور مردم و واگذاری به مردم، حمله بر توسعه نیافتگی)	کد "بهره‌گیری از نمادها و اسطوره‌های محلی" با برخی کدهای دیگر مفهوم "محلی کردن توسعه" را تشکیل داده است و این مفهوم به همراه مفاهیم "توسعه از پایین به بالا"، "خوداتکایی چند بعدی" مقوله محوری که همان پدیده می‌باشد را تشکیل داده است.
	محلی کردن توسعه		
۱ مقوله	۳ مفهوم	۲۰ کد	

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

راهنمایی: به ستر سازی محیطی و توانمند سازی فضایی
نیروهای محلی به عنوان کارگزاران و عاملان طرح
بر اساس داده‌های حاصل از مصاحبه، اسناد، گزارش‌ها و مقالات مرتبط با طرح سلسله، راهبرد منتج از مقوله محوری که حاصل تقلیل کدها به مفاهیم و مفاهیم به مقوله است کاوش گردید برآیند تقلیل داده‌ها کاوش راهبردی با عنوان "بستر سازی محیطی و توانمند سازی فضایی نیروهای محلی به عنوان کارگزاران و عاملان طرح" می‌باشد این راهبرد نتیجه ۳۴ گزاره (کد) و تبدیل این گزاره‌ها به مفاهیم "همکاری و همکارانی جمعی و راستین و همدلی، "آگاهی بخشی"، "هم‌افزایی آموزش"، "خود اتکایی و قادر سازی می‌باشد. (جدول شماره ۴). برای مثال در مصاحبه‌ای با افراد محلی آمده است که "مجری طرح با ابتکار عمل نوعی

از آموزش را به شیوه‌ای توضیح می‌دهد که برای افراد محلی و کم‌سواد قابل فهم باشد این شیوه به این صورت بوده است که مفاهیم توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی جوامع را با مقایسه تصاویر دختر بچه تمیز و کثیف به مردم محلی آموزش داده‌اند و بعد از به نمایش گذاشتن این تصاویر از مردم خواسته شما کدام یک از این تصاویر را می‌پسندید که همه جمع، تصویر دختر بچه تمیز و مرتب را انتخاب نموده‌اند که مجری اذعان می‌دارد توسعه یافتگی هم یک انتخاب است به مانند انتخاب تصویر دختر بچه تمیز. " از مصاحبه که ذکر آن رفت کد "جانداختن مفاهیم توسعه و تمثیل توسعه یافتگی" استخراج گردیده که نهایتاً این کد و کدهای دیگر مفهوم "آگاهی بخشی" را تشکیل داده است

پیامد: تحول فضایی دگرگون ساز منطقه‌ای - محلی

الگوی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن (توسعه درون‌زای مردم نهاد)، عزم ملی - منطقه‌ای در راستای فضایی کردن توسعه (موجبات علی) و بسترسازی محیطی و توانمندسازی فضایی نیروهای محلی به عنوان کارگزاران و عاملان طرح (راهبرد) پیامدهای متعددی در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و اکولوژیکی - کالبدی را در منطقه سلسله به همراه داشته است. افزون بر این، می‌توان تحول فضایی دگرگون ساز منطقه‌ای - محلی پیامد بکارگیری الگوی کاوش شده قلمداد نمود.

بر اساس داده‌های حاصل از مصاحبه، اسناد، گزارش‌ها و مقالات مرتبط با طرح سلسله، پیامد منتج از مقوله محوری که حاصل تقلیل کد‌ها به مفاهیم و مفاهیم به مقوله است کاوش گردید برآیند تقلیل داده‌ها، کاوش پیامدی با عنوان " تحول فضایی دگرگون ساز منطقه‌ای - محلی " می‌باشد. این پیامد نتیجه ۳۱ گزاره (کد) و تبدیل این گزاره‌ها به ۴ مفهوم " سرمایه گذاری انسانی و ارتقاء سرمایه اجتماعی"، " بومی شدن فناوری"، " پایداری کیفیت محیطی"، " تسهیل‌گری و زمینه‌سازی در ایجاد طوفان فکری" شده است. همچنین ترکیب مفاهیم بر ساخته از کد/گزاره‌ها منجر به مقوله محوری، تحول مکانی دگرگون ساز منطقه‌ای - محلی شده است. (جدول شماره ۵)

در واکاوی اسناد و مصاحبه با افراد محلی آمده است که متولیان طرح به منظور رواج مردم به فرهنگ کتابخوانی، کتابخانه‌های سیاری را مستقر نموده است بطوریکه بهره‌گیری از این کتابخانه برای همه افراد محلی به راحتی انجام شده است تا جایی که اکثر کتاب‌ها توسط مردم محلی بازگردانده نشده بود و وقتی که به مجری طرح اطلاع داده می‌شود که اکثر کتاب‌ها توسط مردم محلی بازگشت نشده است مجری طرح بیان می‌کند که کاش همه مردم ما دزد کتاب باشند تا بواسطه آن سرمایه اجتماعی مردم ارتقا داده شود. از واکاوی اسناد و مصاحبه که ذکر آن رفت کد "بستر سازی آموزشی و فرهنگ کتابخوانی" کاوش گردیده که نهایتاً این کد به همراه کدهای دیگر مفهوم "ارتقاء سرمایه اجتماعی" را تشکیل داده است.

ج) مقایسه مولفه‌های معماری الگو (شرایط علی، پدیده، راهبردها و پیامدها) از منظر تحلیل‌های اسنادی - میدانی

و مبانی نظری - اندیشه‌ای

▪ مقایسه کلان معماری الگو

- مقایسه تطبیقی اجزاء معماری الگوی یکپارچه درون‌زای منطقه‌ای در بخش‌های اسنادی - میدانی و نظری - اندیشه‌ای گویای این واقعیت است که همراستایی و همخوانی محتوایی سطوح انتزاعی و عملیاتی مشهود بوده و تناقض و تضادی در اجزاء معماری الگو نظیر؛ شرایط علی، پدیده، راهبرد و پیامد آشکار نشده است.

▪ مقایسه اجزا معماری الگو

- افزون بر این، مقایسه "شرایط علی" در سطوح انتزاعی و عملیاتی بیانگر این واقعیت است که ترکیب رویکرد درون‌زایی و برون‌نگری محور کلیدی قلمداد شده است و با مقولات محوری در سطح اندیشه‌ای که بر اصول " رویگردانی از نگاه تک بعدی و رویکردهای بالا به پایین"، " الحاق بعد هنجارین به توسعه منطقه‌ای" تاکید دارد همخوانی و همراستایی داشته و با اصل " واکنش به نظریه‌های برون‌زا و نظریه جهانی شدن" در سطح انتزاعی تفاوت معنادار دارد.

- هسته کانونی/پدیده معماری الگو در سطوح انتزاعی و عملیاتی بر اصل " یکپارچگی و درون‌زایی توسعه" تاکید دارد با این تفاوت که در سطح میدانی - نسبت به سطح انتزاعی - رویکردی نسبتاً تقلیل‌گرا به پدیده و هسته کانونی معماری الگو مشهود بوده است و بیشتر بر اصل درون‌زایی تمرکز داشته است این در حالیست که در سطح انتزاعی به ابعاد یکپارچگی نظیر؛ قلمرویی، سیاسی، بخشی و سازمانی تاکید شده است.

- تجویز گزاره‌های مباحث نظری - اندیشه‌ای در سطوح عملیاتی با فروکاستن و کاهش همراه است در این راستا، راهبردهای تجویزی و توصیه‌ای در سطوح نظری و انتزاعی بر اصول و راهبردهای " توزیع و تخصیص منصفانه منابع و فضای توسعه مبتنی بر قابلیت‌های توسعه‌ای در مقابل توزیع برابر"، " فرصت‌سازی متناسب با قابلیت‌ها و بسیج منابع محلی" و " مشارکت محوری، حکمروایی شایسته محلی - منطقه‌ای و محلی‌سازی توسعه" تاکید و الزام دارد این در حالیست که در سطح عملیاتی با فروکاستن و ترکیب راهبردهای یاده شده راهبرد " بستر سازی محیطی و توانمندسازی فضایی نیروهای محلی" تجویز و توصیه شده است.

- پیامد الگوی یکپارچه درون‌زای مردم نهاد در توسعه منطقه‌ای در سطوح انتزاعی و میدانی بر " تحول فضایی مبتنی بر بوم و شرایط زمینه‌ای" تمرکز دارد و اصل کشف مزیت، قابلیت‌ها، خلاقیت‌های منطقه‌ای را همراه و همگام با تحول فضایی و توسعه

متعادل فضایی در نظر دارد. در همین راستا، همراستایی سطوح نظری و عملی در بعد پیامدها مکشوف شده است.

جدول شماره ۴: مقایسه مولفه‌های معماری الگو از منظر تحلیل‌های اسنادی-میدانی و مبانی نظری - اندیشه‌ای

مقایسه تطبیقی	ملاحظات	مقولات محوری		اجزاء معماری الگو	معماری الگو
		اندیشه‌ای- نظری	اسنادی- میدانی		
نگاه ترکیبی توسعه از بالا به پایین و پایین بالای طرح سلسله(ترکیب رویکردی)	شرایط علی الگوی توسعه یکپارچه سلسله منبعث از عزم ملی -منطقه‌ای و ترکیب رویکردهای درون زایی و برون نگری توسعه بوده است، در همین چارچوب، مقوله محوری شرایط علی در مبانی نظری و اندیشه‌ای ملهم از رویگردانی و پرهیز از رویکردهای بالا به پایین در توسعه منطقه‌ای بوده است.	رویگردانی از نگاه تک بعدی و رویکردهای بالا به پایین	عزم ملی- منطقه‌ای در راستای مکانی- فضایی کردن توسعه(ترکیب درون زایی و برون نگری)	شرایط علی	
		واکنش به نظریه‌های برون‌زا و نظریه جهانی شدن			
		الحاق بعد هنجارین به توسعه منطقه ای			
نگاه تقلیل گرایانه و کاستی یکپارچگی در طرح سلسله	الگوسازی توسعه یکپارچه طرح سلسله برا اصل اجتماع محلی محور، یکپارچگی سازمانی، قلمرویی تاکید داشته است و ابعاد یکپارچگی سیاسی و بخشی کمتر مورد توجه قرار گرفته شده است.	درون زایی محلی	الگوسازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن(توسعه درون زای مردم نهاد)	پدیده(هسته کانونی)	
		یکپارچگی بخشی			
		یکپارچگی قلمرویی			
		یکپارچگی سازمانی			
همراستایی	ترکیب و تاحدی تقلیل راهبردهای انتزاعی و فروکاستن آن به راهبرد ترکیبی در سطح عملیاتی مد نظر قرار گرفته است.	زمینه‌سازی در راستای مشارکت محوری، حکمروایی شایسته محلی- منطقه‌ای و محلی‌سازی توسعه راهبرد فرصت‌سازی متناسب با قابلیت‌ها و بسیج منابع محلی	بسترسازی محیطی و توانمندسازی فضایی نیروهای محلی به عنوان کارگزاران و عاملان طرح	راهبردها	
		ارتقاء نوآوری‌های محلی و کنترل محلی توسعه			
		توزیع و تخصیص منصفانه منابع و فضای توسعه مبتنی بر قابلیت‌های توسعه‌ای در مقابل توزیع برابر			
همراستایی و هم خوانی	تحول فضایی و توسعه متعادل فضایی دستاورد و پیامد الگوی یکپارچه درون زای منطقه‌ای است که در معماری الگوی به آن توجه شده است	توسعه متعادل منطقه‌ای مبتنی بر بوم و شرایط زمینه‌ای	تحول فضایی دگرگون ساز منطقه‌ای -محلی با تاکید بر اجتماع محوری	پیامدها	
		کشف مزیت، قابلیت‌ها، خلاقیت‌های منطقه‌ای			

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

تعداد ۲۴ کد در مرحله کدگذاری پدیده الگو، تعداد ۳۹ کد در مرحله کدگذاری راهبردهای الگو و تعداد ۳۶ کد در مرحله کدگذاری پیامدها استخراج گردید(جدول شماره ۴) و (شکل شماره ۳) افزون بر این در سطوح اندیشه‌ای و نظری الگوی یکپارچه و درون‌زای توسعه منطقه‌ای به‌عنوان هسته کانونی دارای ۳ مقوله در موجبات علی، ۴

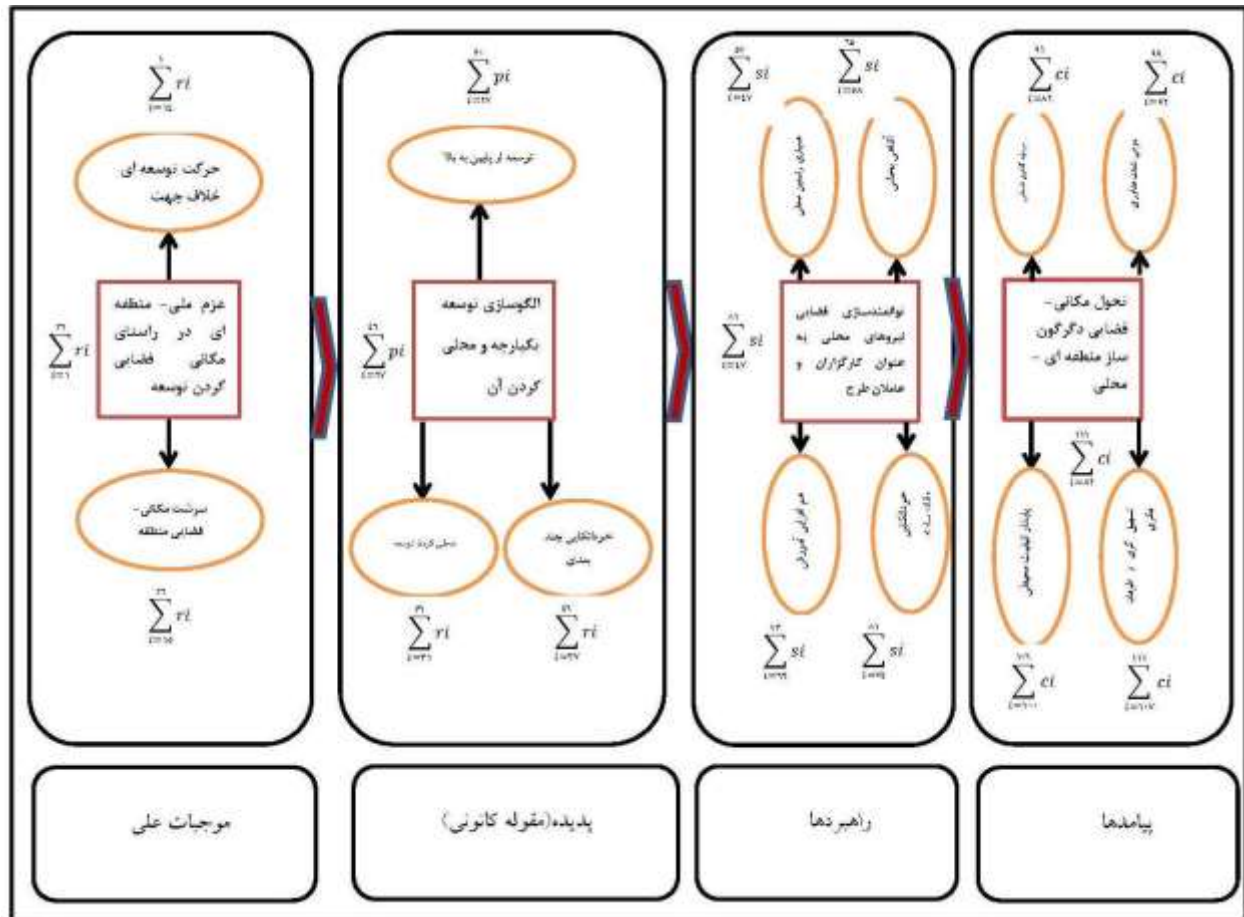
تجزیه و تحلیل و پالایش کدهای مستخرج از روش‌های گردآوری داده‌ها (اسناد، پیمایش، مشاهده، مصاحبه) بیانگر این واقعیت است که تعداد ۱۲۸ کد در مراحل مختلف کدگذاری باز، محوری و انتخابی استخراج گردید که با توجه به دسته‌بندی موضوعی در مراحل مختلف کاوش الگو نظیر؛ موجبات علی، پدیده، راهبرد، پیامد، تعداد ۲۹ کد با احتساب مفاهیم و مقولات در دسته‌بندی موجبات علی،

مقوله در راهبرد، ۲ مقوله در پیامد می‌باشد افزون بر این، هسته اصلی معماری الگو دارای ۵ مقوله می‌باشد.

جدول شماره ۷: تعداد کدها در مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی

جمع کدها، مفاهیم و مقولات هر کدام از مراحل	تعداد مقوله		تعداد مفاهیم	تعداد کد	تعداد کدها در مراحل مختلف
	اندیشه ای	عملیاتی			
۲۹	۳	۱	۲	۲۶	موجبات علی
۲۴	۵	۱	۳	۲۰	پدیده
۳۹	۴	۱	۴	۳۴	راهبرد
۲۶	۲	۱	۴	۳۱	پیامد
۱۲۸	۱۴	۴	۱۳	۱۱۱	جمع

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

شکل شماره ۳- الگوی یکپارچه درون‌زا و مردم نهاد در توسعه منطقه‌ای طرح سلسله (ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹)

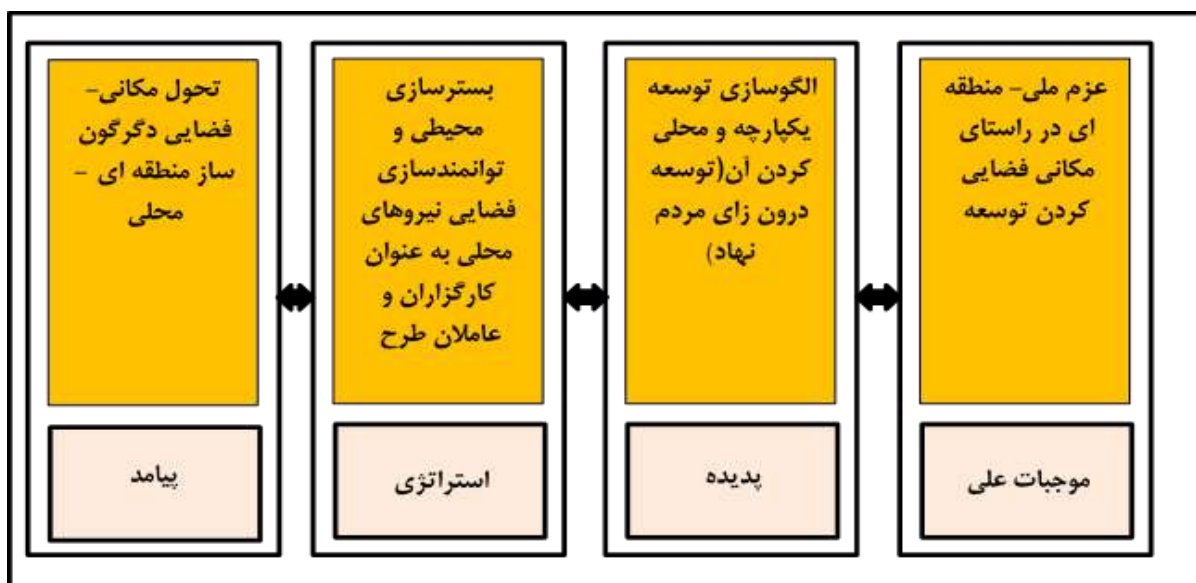
نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات:

بی تردید فرآورده توسعه منطقه‌ای متناسب با شرایط و مقتضیات زمینه‌ای و زمانی نیازمند به فرآیندی مشارکتی و مبتنی بر اصول حکمروایی شایسته منطقه‌ای است که این فرآیند و فرآورده نیز نیازمند طراحی و به‌کارگیری الگویی توسعه‌ای مبتنی بر تامین نیازهای اساسی، رهیافت مشارکتی، جهت‌انگیزی بر ساختار و سازمان فضائی منطقه‌ای می‌باشد تا بتواند زمینه عینی و عملی توسعه و توازن منطقه‌ای را به‌همراه داشته باشد. افزون بر این، آنچه که در این بین بایستی مورد واکاوی قرار گیرد شناسایی عناصر و عوامل موثر در طراحی الگوی توسعه و توازن منطقه‌ای برآمده از داده‌های زمینه‌ای- در طرح سلسله- می‌باشد در این راستا، این عوامل با عناوین مختلفی نظیر؛ موجبات علی، پدیده الگو(قلب الگو)، راهبردهای اتخاذ شده و نهایتاً پیامدهای حاصل از بکارگیری راهبردها و الگوی واکاوی شده است. که در ذیل این قسمت، بخش‌های الگوی کشف شده مورد تحلیل قرار می‌گیرد: «الگوی واکاوی شده توسعه منطقه‌ای طرح سلسله» را می‌توان به‌عنوان یک رخداد مطلوب، فراتر از زمان و مکان جغرافیایی خود و معلول مجموعه‌ای از عوامل و عناصری قلمداد نمود که این عوامل و عناصر به‌عنوان موجبات علی می‌تواند منشأ درونی و بیرونی داشته باشد. نتیجه برآمده از کاوش داده‌های حاصل از مطالعات انجام شده در پژوهش حاضر، بیانگر واکاوی عوامل درونی و بیرونی اثرگذار- در این پژوهش با عنوان موجبات علی قلمداد شده است- نظیر «عزم ملی- منطقه‌ای در راستای فضایی کردن توسعه» می‌باشد. که با نتیجه پژوهش (پیربابایی، ۱۳۸۳) در خصوص ضرورت توجه به ابعاد توسعه ظرفیتی توسعه محلی، ایده‌ها و ابتکارات توسعه محلی هم‌خوانی دارد. در این راستا، با کشف علل و عوامل یه به‌عبارت دیگر موجبات علی الگوی کشف شده، می‌توان یکی دیگر از بخش‌های کاوش شده در الگو با عنوان پدیده «الگوسازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن توسعه‌ی درون‌زای مردم نهاد» را نظر قرار داد؛ که این بخش نیز با «اصل مشارکت همه ذینفعان» در پژوهش (خلیفه، ۱۳۹۵) مطابقت دارد.

با توجه به آنچه گذشت می‌توان اذعان داشت که عملیاتی نمودن «الگوسازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن» به‌عنوان

قلب الگوی منتج شده از کاوش داده‌های پژوهش و موجبات آن یعنی «عزم ملی- منطقه‌ای در راستای مکانی فضایی کردن توسعه و الگوی کشف شده» در بستر محیط و شرایط فضایی (جغرافیایی) نیازمند اتخاذ راهبردها و تدابیری است که بتواند در محدوده جغرافیایی طرح سلسله، سبب ساز تغییرات و تحولات بنیادی در ابعاد مختلف گردد. در این راستا، «بسترسازی محیطی و توانمندسازی فضایی نیروهای محلی به‌عنوان کارگزاران و عاملان طرح» به‌عنوان راهبرد اتخاذ شده یا به‌عبارت دیگر راهبرد کاوش شده حاصل از داده‌ها مورد احصا قرار گرفت که این راهبرد کاوش شده سبب عملیاتی شدن و عینیت یافتن الگوی کاوش شده در بستر جغرافیایی منطقه شده است که مطابق با نتایج پژوهش (طالب، ۱۳۹۰: ۱۵) در خصوص مشارکت ذینفعان؛ ایجاد یکپارچگی میان سازمان‌ها و نهادها و چارچوب‌های منطقه‌ای، ناحیه‌ای و محلی (خلیفه، ۱۳۹۵) و مداخله برای توسعه در شرایط روستایی ایران (شریعتی، ۱۳۸۳: ۶) می‌باشد. در این راستا بدیهی است که «عزم ملی- منطقه‌ای در راستای فضاوند کردن توسعه» سبب طراحی و «الگوسازی توسعه یکپارچه و محلی کردن آن (توسعه درون‌زای مردم نهاد)» شده است که این الگوی طراحی شده، به‌عنوان فرآورده نهایی کاوش شده نیازمند فرآیندی است که با طراحی و اتخاذ راهبردهای متناسب با منطقه مورد مطالعه دستاورد و پیامد مطلوبی را در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، نهادی و اکولوژیکی به‌همراه داشته باشد که با نتایج مطالعات (خلیفه، ۱۳۹۵: ۱۵۸) و (البانگیزه، ۲۰۱۵: ۲۳) در خصوص به‌کارگیری اندام‌وار و ارگانیک سیاست‌ها و اقدامات در طراحی، اجرا و ارزیابی الگو(فرآیند) و میزان توجه به الزامات قانونی در فرآیند تهیه، اجرا و بازنگری طرح‌های توسعه هم‌خوان است و نیز با رویکرد نهادی، رقابت‌پذیری منطقه‌ای (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی ۱۳۹۳: ۶) و طرح شبکه توسعه متعادل منطقه‌ای با محوریت شهر و با تاکید بر پیوندهای شهری و روستایی (احمدپور، ۱۳۹۲: ۵) مطابقت دارد.

با توجه به این مهم، «تحول فضایی دگرگون‌ساز منطقه‌ای محلی» به‌عنوان پیامد به‌کارگیری چنین الگوی مورد کاوش قرار گرفت. در این راستا با توجه به آنچه که ذکر آن رفت الگوی برآمده از کاوش داده‌ها به شرح شکل ذیل است. (شکل شماره ۴)

شکل شماره ۴ - الگوی یکپارچه درون‌زا و مردم نهاد در توسعه منطقه‌ای طرح سلسله (ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹)

References

1. Sen, Amarty. Development as Freedom. Translated by Mohammad Saeed & Nouri Naeni. Ninth edition. Tehran; Ney Publishing; 2016. pp: 20-21.
2. Sharifzadegan, Mohammad Hossein and Malekpour, Behzad. Endogenous Regional Development, Leadership and Institutions. First Edition. Tehran; Ney Publishing; 2015.
3. Darvishi, Hedayat. Presenting a model of landscaping policy in rural areas (three land management zones including Lorestan, Kermanshah, Hamedan, Ilam and Kurdistan provinces). PhD thesis in geography and landscaping planning under the guidance of Dr. Bijan Rahmani and Dr. Abdolreza Rokna Al-Din Eftekhari. Department of Geography and Land Management, Faculty of Earth Sciences. Shahid Beheshti University; 2020.
4. Plan and Budget Organization of Iran. Designing a model and formulating strategies to reduce provincial imbalances. Regional planning and development affairs. 2016.
5. Sharifzadegan, Mohammad Hossein and Malekpour, Behzad. An Institutional Approach to Regional Endogenous Development Planning. Quarterly Journal of Planning and Budget. 2015; 20(4); 155-184.
6. Khalifa, Ebrahim. Presenting the Management Model of Spatial Planning in Rural Areas. PhD Thesis in Geography and Rural Planning. Tarbiat Modares University under the guidance of Dr. Abdolreza Rokanuddin Eftekhari. Tehran; 2016.
7. Farasatkah, Maghsoud. Qualitative research method in social sciences with emphasis on theory based on (Grand GTM theory). First edition. Tehran; Agah Publishing; 2016.
8. Faraji, Amin. A Study of the Model of Balanced Regional Development, with Emphasis on Urban-Rural Relations Case: Qazvin Region. PhD Thesis in Geography and Urban Planning, University of Tehran under the guidance of Dr. Ahmadpour, Tehran. 2013,
9. Faraji Rad, Khedr and Kazemian, Gholamreza. Local and regional development from the perspective of institutional approach. First edition. Tehran; University Jihad Publications Press; 2012.
10. Creswell, John. A Qualitative Scan of Selection from Five Approaches (Phenomenological Research of Data Theory, Ethnographic Foundation, and Case Study. Translated by Hassan Danaeifard, Hossein Kazemi. Tehran: Saffar and Ishraqi; 2012.
11. Creswell John & Clark, Plano. Qualitative research methods. Translated by Alireza Kiamanesh and Javid Sarai. Tehran; Ayizh Publishing; 2011.:
12. Mohammadpour, Ahmad. Qualitative research method against method vol.1; logic and design in qualitative methodology. Tehran; sociologists; 2011.

- 13.- Mohammadpour, Ahmad. Qualitative research method against method 1; stages and practical procedure in qualitative methodology. Tehran; Sociologists; 2011.
- 14.Mohammadpour, Ahmad. Facing the Philosophical and Practical Foundations of Combined Research Methods in Social and Behavioral Sciences. Tehran; Sociologists; 2011.
- 15.Naghsh Jahan Pars Consulting Engineers. Designing a model and formulating strategies to reduce provincial imbalances. Tehran; program and budget organization (Employer); 2015.
- 16.Shafiee, Mehdi. Abdolhosseini, Mohsen. Yari, Alireza. Kargar, Abbas. Poyafar, Amir Massoud. Participatory management of natural resources and rural development planning in arid and semi-arid regions based on mobilization of local communities. Tehran; 2013.
- 17.Darvishi, Hedayat. Explaining the Spatial Consequences of Villagers' Participation in Rural Development Projects. South Koohtasht (Koohtasht County), Master Thesis under the guidance of Rahmani Fazli, Abdolreza, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University; 2010.
- 18.Tajgardoon, Gholamreza. Plan to present an integrated model of sectorial and regional planning, Management and Planning Organization, Higher Institute of Management Education and Research and Planning to the employer of the National Land Management Center, Tehran; 2007.
- 19.Selseh Regional Development Plan. Tehran; Center for Endogenous Development Studies; 1974.
- 20.Kerman Governor's Office. Kerman; Development and progress plan of Ghale Ganj city; 2013.
- 21.Pirbabaei, Mohammad Taghi. Capacity Building in Rural Development Initiatives, Case Study: Selseh Regional Development Plan, Proceedings of the Rural Development Congress, Publication of the Higher Institute of Management Education and Research and Planning; 2004.
- 22.Shariati, Mohammad Taghi. Challenges of Local (Rural) Participatory Planning in Iran Proposed Intervention Model for Development, Proceedings of the Rural Development Congress, Publication of the Higher Institute of Management Education and Research and Planning; 2004.
- 23.Saeedi, Abbas. Structural-functional scanning of a systematic approach in spatial-spatial studies, Quarterly Journal of Geography (Iranian Geographical Association), New Volume, 2010, 9(29).
- 24.Saeedi, Abbas. Environment, Space and Development Debate on the need for integrated rural-urban development, housing and rural environment. 2010, No. 131;
- 25.Saeedi, Abbas. Structural-Functional Scan: An Alternative Approach to Spatial Planning, Quarterly Journal of Space Economics and Rural Development; 2012; 1(1);
- 26.Sadough, Seyed Hassan, Saeedi, Abbas. Space System as the Essence of Geographical Studies, Geography Quarterly (Iranian Geographical Association), 2006; 4(10 & 11).
- 27.Saeedi, Abbas and Hosseini Hasil, Sedigheh. The foundation of locating and establishing new villages. First edition, Shahidi Publications; 2009.
- 28.Azizpour, Farhad and Mohsenzadeh, Armin. Theories and approaches to spatial organization of rural settlements, published by the Housing Foundation of the Islamic Revolution, first edition. 2010; pp:
- 29.Talib, Mehdi and Haghighi Moghadam, Abdolmanan. Rethinking Re-thinking the Regional Development Plan of the Dynasty, Quarterly Journal of Local Development, Volume 3, Number 2 - Serial Number 802372, fall and winter 2011, pp. 29-50.
- 30.Antonio Vazquez-Barquero & Juan C., Rodriguez-Cohard. Endogenous development and institutions: Challenges for local development Initiatives; Environment and Planning C: Government and Policy; 2015; pp: 1-19.
- 31.Jakub S, Dufhodx RYia. Factors Affecting Development of Rural Areas in the Czech Republic: A Literature Review. 2016; 220(31); pp: 496-505.
- 32.Louis Albrechts. Shifts in strategic spatial planning? Some evidence from Europe and Australia, Environment and Planning. 2006; (38). Pp: 1149 – 1170.
- 33.Louis Albrechts. Strategic (spatial) planning reexamined, Environment and Planning B: Planning and Design. 2004(31). pp: 743-758
- 34.Stimson. R.J.; Stough, R.R. & B.H. Roberts. Regional Economic Development: Analysis and Planning Strategy Berlin Springer; 2002.

